
LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIENCIES

ALS NOSTRES LECTORS

La benevolència i la simpatia amb què el públic i la premsa han acollit la nostra publicació ens obliga a obrir les pàgines d'aquest número amb unes breus paraules de franc agraïment.

En veritat, no creïem que se'ns ajuntàs un nombre tan gran d'amics per a realitzar allò que nosaltres anàrem a emprendre amb més timidesa que gosadia, moguts únicament per la força indomptable d'un amor espontani i sincer. La realitat, però, ha vingut a superar les nostres esperances i amb extranyesa hem vist com ens arribava un dia darrera l'altre, no sols de Mallorca, sinó gairebé de tots els indrets de les regions germanes, aquell embat encoratjador que, traduïnt-se amb un apoi lleial i desinteresat, solament és possible fruiti a la saó d'una solidaritat comú o d'una afinitat de sentiments, que a la força ens ha de predisposar a seguir l'obra empresa amb més calor i entusiasme que mai.

L'exauriment de l'edició als pocs dies d'aparèixer «La Nostra Terra», les ofertes de col·laboració que amb insospitada espontaneïtat rebem a cada instant, les paraules afalagadores que ens ha dedicat la premsa, el constant augment de la nostra llista de subscriptors, tot i encoratjar-nos tant, no ens cega tanmateix fins al punt de creure la nostra obra solidificada i perfecta. Per això, al remerciar a la premsa, als col·laboradors, als anunciants, i, en general, a tots el qui llegeixen, la llur ajuda, demanam als volguts subscriptors procurin estendre la nostra revista, les possibilitats de millora de la qual i fins de vida dependeixen de la menor o major difusió que alcançi, tenint cura de fer-nos totes les observacions que vulguin, amb la seguretat que mentre estiguin inspirades en un sentit elevat pel nostre millorament, les hem d'agrair amb vera sinceritat.

EN EL SEGON ANIVERSARI

VET aquí dos anys passats de la mort del nostre inoblidable Don Joan Alcover. Pura i més viva que mai la seva memòria entre nosaltres, poc sabríem deixar transcorre l'aniversari sense renovar la fidelitat de la nostra devoció a l'altíssim esperit tutelar que tant de bé hauria fet, només de saber-los, als nostres propòsits.

Només de saber-los, i és veritat. Res no l'afalagava tant, potser, a Don Joan, en els seus anys darrers, com l'atançament dels joves, que era, en el fons, la millor reconeixença i el màxim acatament a la seva perenne joventut espiritual, que no es deixava retre pels anys ni per la dissort.

Don Joan no ho va ésser mai vell. Força més jove que molts de joves, ben allunyada era de tota caducitat i pessimisme la seva activitat mental i el comentari sempre viu de l'actualitat literària, que escometé en vers, per fàcil deport, més d'una vegada, en el mallorquí Almanac de les Lletres. Com en els primers temps d'aquesta publicació, hauria estat per tots nosaltres, avui, la satisfacció més complida parlar-li de LA NOSTRA TERRA i comunicar amb ell els nostres projectes. I la seva aprovació, en haver-la merescuda, el guasardó més alt a què aspirar poguéssim. Que, fora d'aquells a qui l'orgull de la pròpia suficiència posa una bena als ulls, a tothom li fa el pes l'opinió dels selectes.

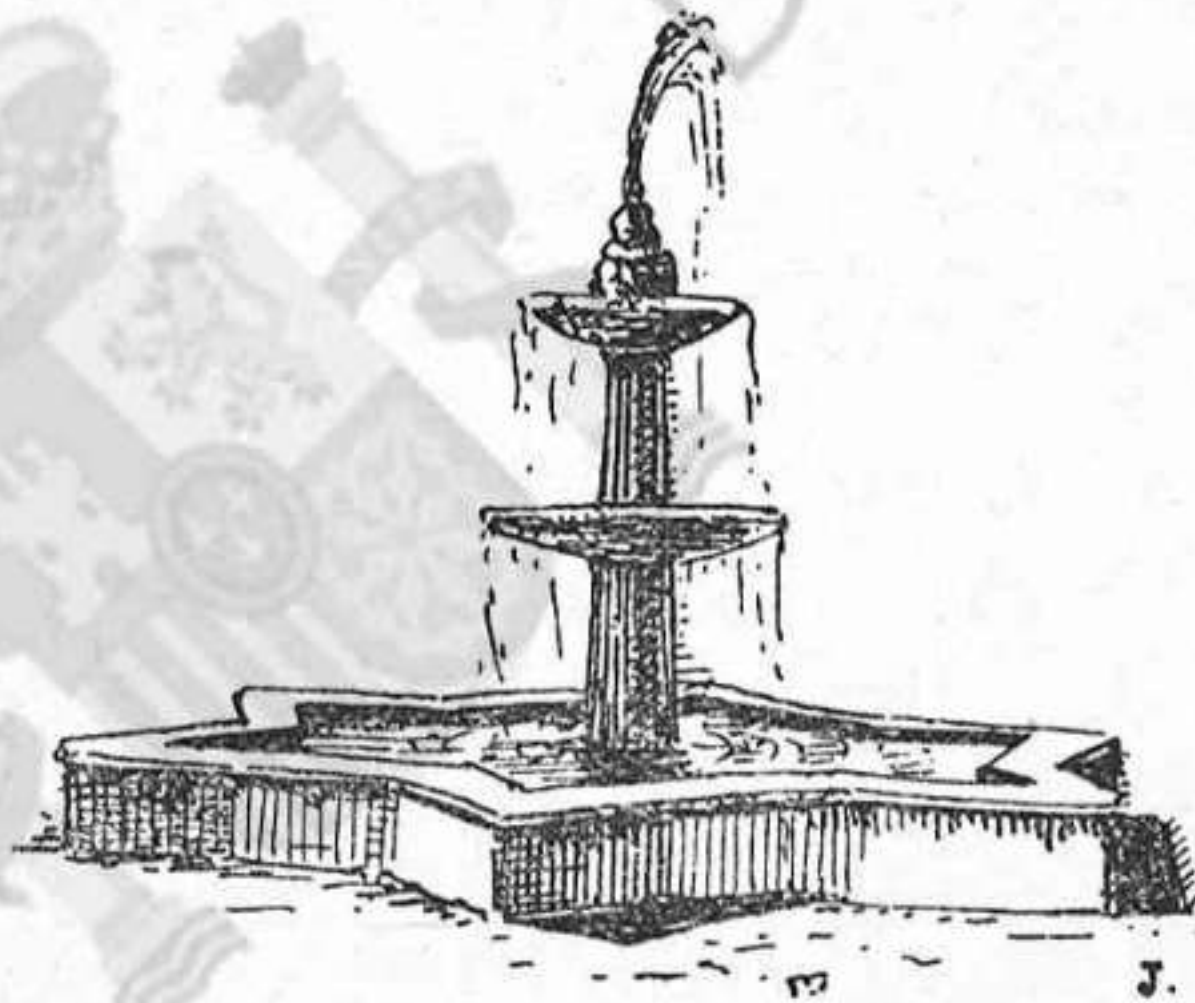
El tribut de Mallorca al seu fill preclar, sempre exquisit enfront dels seus mèrits, patent ha estat en la subscripció a l'edició de les *Obres de Joan Alcover*, el primer volum de les quals sortirà ben aviat. L'erecció definitiva de la font a la Glorieta, que ha de plasmar un encertat homenatge, volem creure no es farà esperar, encara, massa, quan tot està, diuen, a punt i no manca sinó que l'Ajuntament es decideixi a col·locar-la.

Del gran poeta, del teoritzador agut i lluminós de les vies de l'art, de l'orador magnífic, el prestigi més llegítim no ha fet sinó créixer en aquests dos anys passats des de sa mort, depurat pel sedàs d'una crítica que no li regateja ni l'admiració ni la lloança.

Conservadors com volem ésser nosaltres i devots d'una glòria pairal, que sentim i estimam com a ben pròpia, volem, però, re-treure avui, sobretot, el record enyorívol de l'home, de l'amic i del mestre.

Es amb els seus ulls, que tan clar hi veien, que volem seguir contemplant la *Serra*; i és amb el vital ritme interior de la *Balanguera* que breçolam ensomnis i fantasies, i els anhels mes sincers del nostre cor, segurs de que, avui com demà:

*la balanguera fila, fila,
la balanguera filarà.*

ELS FINESTRALS DE LA SEU

NO és possible que es pugui presentar a Mallorca un problema més compromès, artísticament parlant, que aquest d'envidrar els finestrals de la nostra Seu.

Per de prompte cal dir que aquesta iniciativa no està prou madura en l'ànim i consciència de les gents ni prou digerida pels qui n'han intentat el projecte plàstic.

Sembla quelcom improvitzat per qui no s'ha fet ben bé càrrec de la magnitud de l'empresa.

Així és que no ens ha extranyat cap mica la promoció de la viva i contundent campanya suara sostenguda en la nostra premsa diària, car els qui consideren i preveuen les mils i mils de dificultats tècniques i artístiques que enclouria un atinat estudi del problema no podien menys de donar un públic crit d'alerta davant les presses inexplicables de la Comissió Capitular executora i, sobretot, davant la misèria artística dels bocets presentats al país, com si fos aquest, culturament, un país de conquesta, i com si l'estimació a la Seu fos dins Mallorca una cosa superficial o purament nominal.

Molt més difícil és aquesta obra d'il·luminar la catedral que la que emprengué el bisbe Campins de rehabilitar el temple, adaptant-lo a la primitiva litúrgia basilical, perquè llavors es fonamentaven tant ell com En Gaudí damunt realitats tradicionals ben conegudes i enyorades per tots els sectors eclesiàstics i artístics que, en aquell temps, removien i desenterraven, amb profundíssim estudi, els fets i significacions de la litúrgia antiga. No fou l'obra del bisbe Campins—prescindiguem ara de la realització artística—una obra esporàdica, sense lligam cultural amb l'època en què ell vivia, sinó una íntima col·laboració del seu poder episcopal i dels seus medis extraordinaris a la corrent renovadora que imperava aleshores, principalment a Itàlia.

Deim que és més difícil l'empresa que s'intenta avui d'il·luminar en forma definitiva (?) la nostra catedral perquè tal obra no pot ésser més que «abstractament artística», i animada per un íntim «sentit religiós» que és qualque cosa més que un mer simbolisme.

Per dir-ho més clar: així com l'obra del bisbe Campins es salva per la seva base de significació litúrgica—independentment de les solucions artístiques marginals que puguem estimar equivocades o improcedents—l'obra d'il·luminar ara les naus catedralícies no tendria justificació possible si fes fallida la part artística, com efectivament amenaça de fer fallida.

Una amenaça d'aquesta naturalesa s'ha de conjurar per tots els medis humans que estiguin a l'abast dels mallorquins que sentin plenament el pes de la responsabilitat i tinguin un concepte clar de lo que representa per Mallorca l'insigne monument.

Si l'impuls del bisbe Campins i la genial impetuositat artística d'En Gaudí haguessin tengut el contrapès d'un home com En Quadrado, coneixedor invencible de la «nostra» arquitectura, avui la reforma de la Seu seria, amb tota seguretat, una obra definitiva i per tots costats indiscutible. Però En Quadrado no existia ja per desgràcia ni deixà un hereu legítim armat amb totes les armes del seu complexa saber.

Hi havia, no obstant, a Mallorca, en tal moment, dos homes de gran finor d'esperit, don Estanislau de K. Aguiló i don Joan Sureda, marquès de Vivot, que, de no tenir ambdós un criteri tan estrictament arqueològic que els feia irreconciliables amb el sol intent de reforma, haurien aconseguit infondre, durant el desplegament de les obres de la Seu, el factor de contenguda propietat que ara hi manca.

Cal abans que tot, en lo que pertany al problema de l'il·luminació de la catedral, posar remei a les notes falses que s'han comès fins ara: finestrals de la capella de la Trinitat, finestrals del fons de la Capella Reial, finestrals de la capella de Sant Bernat, rosetons laterals de Sant Pere i *Corpus Christi*, finestral darrerament col·locat a la nau central, tots equivocats d'entonació i justesa de calitat, orfes tots de categoria artística i d'unció o emoció religiosa. Sols els finestrals d'En Gaudí contenen essencialment totes aquelles perfeccions que no per quasi inassolibles s'han de deixar de tenir en compte. Els camins que s'han seguit fins ara—massa còmodes i planers, per lo inconscients—oposats per diàmetre als designats per En Gaudí—han de menar per força a la consumació de vulgars realitzacions, que el recinte de la Seu rebutjaria i que el sentit crític despert i vigilant de molts de mallorquins—inspirat tant o més que per la cultura artística, per la fonda veneració vers la nostra catedral incomparable—anatematitzaria incansable i amb la major energia.

Record, què vols de mí?

(DEL SEU DIARI)

EN el curs del viatge la cristal·lització havia arribat al màxim de tivantor en el desig. Tant punyent, el desig, que desfeia, espargia la il·lusió. D'on resultà, a l'últim, una certa indiferència, un desinterès, més aparent que real. Aparent, sens dubte, perquè tota la il·lusió hauria renascut de sobte si, per qualsevol obligat atzar, per un canvi forçat de la ruta, hagués de prescindir-ne. Llavors persistiria la il·lusió, acrescuda encara.

Perquè les il·lusions més aviat se'n van pel camí de la realitat. Primer se us desfigura la composició de lloc, sempre distinta de la que imaginàveu; i no és sense recança, afeblidora del desig, que renunciieu a aquella composició, forjada per nosaltres i que tants dies havíeu nodrit dintre vosaltres. Oir, després, expressions de coses que us vénen de nou; constatar sentiments i aspiracions que no sospitàveu; és a dir, tota la revelació d'una personalitat constituïda amb elements tan diversos dels nostres: personalitat diferent, per força, si no oposada, a aquella que havíeu creat, gairebé únicament, amb la vostra pròpia substància.

Tot li era extrany. Tot el sobtava desagradablement. El riure d'ella, les idees d'ella, que li semblaven, o bé vulgars o bé absurdament errades, i eren, en realitat, només distintes de les pròpies. I aquell ajornament del desig, tan temps excitat per la imaginació, i que, ja sense poder esperar més, esclatava, portant a la il·lusió el gran cop mortal.

Quan, a la fi, el desig pot realitzar-se ja és massa tard. Les potències d'il·lusió són disperses i s'ha refredat l'escalf mental que les estimulava. Caldrien circumstàncies de perfecció extraordinària —lloc i ambient adequats, estat nerviós eufòric— perquè es tornés a produir la cristal·lització. Si, per contra, les circumstàncies són adverses (nous curts ajornaments, incomoditats, temences, presses, acoblament imperfecte) ja la realització arriba quan de la il·lusió

no en resta ni una espurna. Resta, ben altrament, una irritació, una mala boca, i una necessitat apremiant d'evadir-se. La precipitació i acumulació d'esdeveniments desagradables acentua, llavors, el descens de la corba de la fatalitat. Qualsevol manca de «ténue» —tan natural en aquells moments— apareixerà en el record com una mala impressió inesborrable.

I, si, després de tot, ella l'obligava encara a romandre, a no satisfer l'impuls d'evasió immediata, restaria atùit, estenellat, disposat a aguantar estoicament, implacablement, fins a l'instant de l'alliberació definitiva; però amb el propòsit de donar per a sempre finida l'experiència. Només la consciència d'aquest propòsit, en el qual es complaïa íntimament la seva voluntat, li faria passadores les hores que el separaven de l'evasió. Sentia, en el fons, la satisfacció d'una venjança, com si castigés la desil·lusió que li havia fet sofrir —sense ella donar-se'n, altrament, gaire compte— amb aquesta hipocresia de mostrar-se content i de fer projectes per a l'esdevenidor, quan, de fet, només pensava en la fugida i en l'oblit total d'allò que havia pres en ell tot el caràcter d'un mal somni, d'un pesombre afrós.

Com aquells somnis terribles, persistents i repetits, de ruptura, i menyspreu per a vós, amb la persona estimada; o bé que el millor amic us ha posat un parany mortal; o bé que el germà ha mort, en els vostres braços, maleïnt-vos infernalment, mentre se li desfigurava el rostre, que passava, en pocs segons, de la fesomia de la primera joventut a la de l'extrema vellesa. Pesombres, tots aquests, que havien pertorbat les seves nits, els darrers mesos, i que li deixaven al matí una sensació de desconhort, unida, sempre, a l'inafetència de treball i a l'afany dolorós d'esborrar, fins a les arrels, aquell agre regust, per a poder reprendre normalment el ritme de la seva vida externa.

JOAN ESTELRICH

Orient Express, 7 octubre 1927.

HORA SERENA

Al bon amic German March

SEMBLA pel coll ponentí
un domàs vermell qui vola
el crepuscle vespertí.
Vora, vora del camí
corre clara siquiola.

Mentre a la bona de Déu
jo m'alluny de la masia,
com brotet de floravia
duc flotant al llavi meu
un bell mot de poesia.

Amb dolç esplai de mon cor
cant perquè la cançó és bona.
El crepuscle es torna d'or,
i entre murteres en flor
l'aigua sona, sona, sona...

BARTOMEU GUASP, PVRE.

Les nostres aptituds econòmiques

UN dels darrers volums (el primer de la Secció d'Economia) publicats per l'Enciclopèdia "Catalunya", és el de Carles Pi Sunyer, titulat *L'Aptitud econòmica de Catalunya*.

La "Editorial Barcino", encarregada de l'edició de l'esmentada Enciclopèdia, ho és també de "Els nostres clàssics", dels "Mapes i itineraris de Catalunya, València i Balears", de la "Col·lecció Sant Jordi", i de la "Col·lecció popular Barcino", tenint ja una història dins el camp de les lletres catalanes baix de tots conceptes lloable i envejada.

Carles Pi Sunyer, autor, com hem dit abans, de *L'Aptitud econòmica de Catalunya*, és un escriptor prou conegut perquè nosaltres volguem fer la seva presentació; home de ciència, s'ha distingit sempre en els estudis econòmics, i la seva signatura és una de les més estimades i tengudes en consideració. Per tant, a l'intentar fer nosaltres un comentari sobre el llibre que queda anomenat, no es vulgui suposar que duptam de la seva capacitat i suficiència, sinó que, al contrari, ens plau tenir-nos entre els seus admiradors i deixebles.

L'obra de Pi Sunyer, com el seu títol indica, és un estudi econòmic sobre les aptituds del poble català dins aquest ram de l'activitat humana: un estudi fet amb tota consciència, en el qual, ademés de desplegar-s'hi els profunds coneixemens de l'autor en l'esmentada matèria, s'hi fa el sumari de tots quants hi han dit la seva paraula.

L'Aptitud econòmica de Catalunya és un volum d'impecable presentació, i la gran diversitat d'assumptes que s'hi contenen estan desglosats en set capítols; al final de l'obra s'adverteix al lector que un segon volum contindrà la conclusió i les altres matèries que no han estat tractades en el publicat. Per tant, i ben pensat, hauríem d'esperar la publicació completa de l'estudi abans de fer les presents consideracions, però la seva importància i el precedents que hi queden afirmats, i que nosaltres no podríem suscriure en la seva totalitat, fan que no perllonguem per més temps la nostra opinió.

L'Aptitud econòmica de Catalunya es refereix a les aptituds de Catalunya pròpiament dita, de València i de Balears. S'inclou a l'obra la psicologia econòmica de les tres terres en conjunt, com si en el present no hi hagués cap diferenciació etnogràfica, com si en l'actualitat el caràcter i les costums dels tres pobles no tenguessin una característica desigual. La complexitat dels elements econòmics que integren l'aptitud dels pobles pel comerç o per la indústria respon sempre a sos mitjans de vida, d'ambient, de sociabilitat, de clima, i de tants d'altres factors que no precisa esmentar; per tant, les aptituds dels pobles català, valencià i balear, estan també en relació directa i fortament lligades a aquests factors, i si actualment els factors es diferencien, s'han de diferenciar naturalment les característiques dels pobles.

Hem de prescindir en aquesta crítica a l'obra de Pi Sunyer, de les diferenciacions que hi pugui haver entre Catalunya i València, perquè no coneixem prou bé la psicologia de la darrera, i hem d'encarrilar les nostres apreciacions sobre les existents entre Catalunya i Balears.

Els esdeveniments històrics, en tota l'amplitud del concepte, són causa a vegades de diferenciacions racials imposades pel temps i per les circumstàncies, que tant hi influeixen i ho hem de tenir en compte sempre si no volem caure en el defecte de considerar en conjunt les aptituds d'un poble que ha estat influenciat per aquests factors. El caràcter d'una mateixa raça pot diferenciar-se segons la localitat i segons l'aspecte en què se l'estudiï, degut al temps i a les circumstàncies, i aquest és el cas en què es troben les Balears en relació amb la Catalunya estricta i ses aptituds econòmiques.

Les aptituds econòmiques del poble català no són actualment les mateixes que ens signifiquen a nosaltres. L'influència típica del nostre origen racial es destria clarament; el nostre caràcter és consemblant al català, però no idèntic, i pren aspectes divergents a partir de la decadència històrica mallorquina iniciada a les acaballes del segle XVI.

L'aptitud econòmica catalana, com diu molt bé Pi Sunyer, es formà en els gèrmens nodridors de la raça, incitada per les necessitats nascudes d'una migrada riquesa agrícola, que feu que les gents haguessin de cercar en el comerç marítim i en l'indústria sos mitjans de vida, i empesa encara més a causa del descobriment de les Amèriques que ens portà la decadència mediterrània.

L'aptitud econòmica dels mallorquins conservà l'influència catalana fins a uns segles després de la conquesta de l'illa per Jaume I, com el fills conserven fins a certa generació els rastres genealògics de sos predecessors, i la situació de Mallorca durant les èpoques d'esplendor mediterrani fou la causa de sustentar per més temps encara que el raonable aquestes semblances, però a mesura que els anys passaren i l'importància del nostre mar minvà es feren més sensibles les diferenciacions entre catalans i mallorquins.

El caràcter català es distingeix per una ferma constància; el caràcter mallorquí és impressionable, porta el segell de l'entusiasme momentani, que decau quan ha dat la primera embranzida o quan comença la lluita per sostenir l'empresa. Els catalans saben aprofitar les forces de la col·lectivitat; els esdeveniments econòmics a Mallorca es deuen, per regla general, a l'esforç i iniciativa individualista. Els catalans coneixen l'especialització en certs rams de l'activitat humana; elements heterogenis són els que impulsen entre nosaltres l'acreixement de la riquesa.

Hi ha també que fer constar, i és cosa que quasi ens repugna fer-ho, que entre el terme mig de la gent catalana i mallorquina existeix una gran diferència cultural, tant en l'especialització com en son conjunt general; digui-ho, si no, l'estadística comparativa d'analfabetisme, que ens acusa en un baix nivell, i ja és sabut que la influència de la instrucció és un factor decisiu en l'economia.

Una de les causes històriques que més va precipitar el caràcter distintiu de catalans i mallorquins fou l'assimilació d'aquests a les costums dels habitants primitius de l'illa. Quan els catalans conquistaren Mallorca es dividiren les terres i les propietats, essent aquestes pel seu valor productiu molt superiors al sosteniment de les necessitats col·lectives. Els habitants vençuts, o siguen els alarbs, de raça indolent i poc treballadora, es mesclaren, a mesura del temps, amb els vencedors, i d'aquí nasqueren els rastres distintius del pagès mallorquí, tan característic i emmotlat dins una forma única.

El clima de Mallorca, càlid i humit, la poca densitat de població en relació a la riquesa productiva de la terra, l'influència del caràcter islamita en la nostra conformació, l'isolament d'una comarca plantada al mig del mar amb grans dificultats de comunicació amb les altres terres i la frugalitat de les gents foren les causes que engendraren el nou tipus de raça catalana: l'actual home de Mallorca.

El gran esforç del segle XIX, que aixecà tota Catalunya com un sol treballador, multiplicant-se la producció, la riquesa i els

mitjans d'expansió, ens arribà amb molt de retard als mallorquins, i si s'ha aconseguit intensificar el treball a la nostra illa fins als límits actuals ha estat a causa de l'augment de població desproporcionat als termes naturals del territori, que ja no pot donar de sí tot el fruit necessari al nostre sosteniment col·lectiu. Avui l'indústria, gràcies a aquestes necessitats, es troba en període de creixença, però malgrat això encara no cobreix la total subsistència i l'emigració és un factor necessari a la nostra vida econòmica local.

Els mitjans moderns de comunicació han provocat l'intercanvi, i tota Mallorca es desperta i es va desemperesint per incorporar-se com cal al moviment europeu. Un bell estímul de superació s'apodera de la nostra societat; les energies es renoven, i es va traguent el màxim profit de les facultats racials i de les fonts de riquesa. Ara sí que, de pocs anys ençà, ha començat la marxa convergent que, de seguir així, confondrà ben prest en una sola les aptituds econòmiques de catalans i mallorquins, tornant al temps en què una sola família nodria les aspiracions dels dos pobles.

Carles Pi Sunyer, en el seu meritíssim estudi, ha deixat un poc de banda aquestes apreciacions, que nosaltres hem cregut prou remarcables per no deixar-les passar en silenci, i desitjariem que solament vegés en elles, no una rectificació a la seva obra, sinó el gran interès que ella ens ha despertat.

Que ens perdoni l'autor de *L'Aptitud econòmica de Catalunya* aquests comentaris abreujats, ja que més envant feim comptes de profunditzar-los raonadament en un estudi més extens i documentat.

ELVIR SANS

ROSA D'ABRIL

ROSA d'abril galana,
jo som ton jardiner;
de ta florida ufana
jo en cull el bes primer.

Obri ton calze, oh rosa
de mos somnis ardents,
sota la llum que arrosa
mos càlids pensaments.

Dins la verdor austera
de mos camins humils
tremoli l'esponera
de tes gales subtils...

Rosa d'amor vermella,
tu ets broll de sang en flor,
plasmada meravella
d'un llarg ensomni d'or.

L'amor que ja és follia
diu d'un camí d'encís;
sa excelsa poesia
dibuixa un paradís.

L'amor és per la vida
com per l'anyada el sol...
Sol d'una amor sens mida,
no em deixis mai tot sol!

Rosa de llum ardenta,
fulgura en mon destí
il·luminant rienta
mon pas de pelegrí.

Es llarga la jornada
i és el camí cruel:
ta llum d' enamorada
viu servi el meu anhel!

M'embaumi l'aura sana
de ton calze enciser...
Rosa d'abril galana,
jo som ton jardiner...!

MANUEL ANDREU FONTIRROIG

BLASCO IBAÑEZ

TOTS els bons valencians han sentit la mort d'En Vicents Blasco Ibañez; fins els seus enemics polítics. Però de tot cor.

El gran novel·lista valencià ha estat un producte netament mediterrani: passions fortes, activitat d'apòstol, ubriaguesa de llum...

Al despertar a la vida literària, Blasco Ibañez usava indistintament el valencià i el castellà. D'aquest titubeig va sortir triomfant la llengua de major extensió geogràfica. No obstant, les seves primeres passes en terreny segur les va dedicar a la pintura de l'ambient en què va nàixer, a la seva terra. I escriví lo més fort de tota la seva obra.

Ens hauria agradat que hagués seguit completant la seva llavor valenciana en llengua vernàcula; aquest treball hauria demanat una certa sobrietat molt convenient per a la seva naturalesa inquieta, vigorosa i rebosant de vida. Menys poeta que Mistral, amb el que no es pot fer cap comparació, tenia en canvi el secret d'atreure les multituds, de dominar als lectors. La universalitat potser no hagués vingut tan prompte, però hauria arribat més sòlida i duradera. Dominant els temes i posant-los a la vida de l'art amb la major cura, hauria, poc a poc, alcançat la mateixa ressonància en el món enter; però no demanem als homes que donen fama al seu país més grans perfeccions. Agraïm-los lo que feren i que la nostra crítica la faci impossible el reconeiximent.

Com a polític, admira la seva tenacitat, la fermesa de les seves idees que han viscut amb ell fins a l'últim moment. Era un home d'altra època.

Després de les seves excursions pel món en els últims anys, tornava al Mediterrani dels seus amors, i al pensar en la mort, se'n recorda de l'oriflama de les barres catalanes que demana per mortalla. La Senyera valenciana anà a ell amorosament, massa dolorida, a arreplegar son benvolgut fill sobre el seu pit, exhalant en els seus plecs gloriosos el perfum, familiar i dolcíssim, de les flors de taronger....

I ara, deixem que passin els anys per a entrar en el camp de la crítica justa i imparcial.

DANIEL MARTINEZ FERRANDO

El moviment de la població a la nostra terra

LA Jefatura Superior de Estadística ha tengut l'atenció d'enviar-nos un exemplar de l'última edició del "Anuario Estadístico de España, 1925-26". Fullejant tan interessant llibre, honra del Cos oficial que l'edita, i contemplant els milions de cifres en ell catalogades, se'ns ocorre mirar, dins tan complicat teixit de nombres, quin paper representa la nostra terra en quant afecta al moviment de la població.

La població absoluta de la província és de 350.000 habitants, correspon al nivell general i està situada al mig, més o menys, entre les 48 restants. La població de fet consta de 161.000 homes i 178.000 dones. En canvi, la nostra Ciutat (79.000 h.) ocupa el número 10 entre les 49 capitals. La població relativa, que és de 44 per Km.² en tota Espanya, puja fins a 70 a la nostra província.

La natalitat, que és en tota la nació el 29'7 per mil habitants, el mateix de fa 6 anys, està també estacionada; però, comparada en les altres, ocupa uns dels llocs més baixos. La natalitat és 22'1 per mil i solament li estan per davall Girona, Tarragona i Lleida.

La nupcialitat nacional és de 7'3, i la nostra, sense ésser de les primeres, té una cifra superior a la mitja, ja que arriba, dins 1926, al 7'5.

En quant a les defuncions, aquí sí que ens complau l'examen de les cifres publicades. *La nostra província és la de menys mortalitat de tota Espanya.* La general, que és de 19 per 1.000, baixa a la nostra província a 14, dada que confrontada internacionalment resulta molt inferior a la cifra que ens donen França, Itàlia, Portugal i Hongria, i molt més inferior, encara, que els Països Balcànics. Es molt parescuda a la que ens donen Anglaterra (12'2), Prússia (12'5), Bèlgica (13'1), Suïssa (12'2) i altres països avançats. S'ha feta pública aquesta admirable situació nostra? Sabem que se prepara, amb motiu de la pròxima Exposició de Barcelona, una gran propaganda de Mallorca; voldríem que els senyors

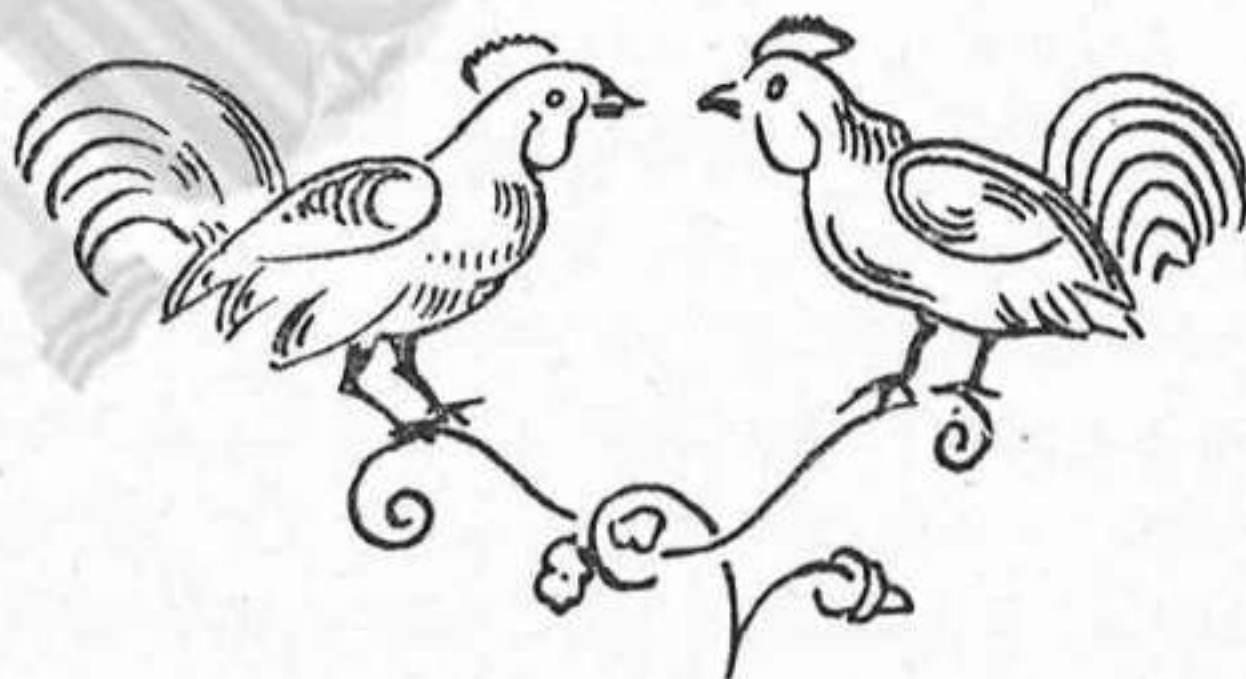
que s'han imposat la tasca de fomentar el turisme, fessin constar en dita propaganda, al costat de les dolçors del clima i les belleses naturals de la nostra illa, tan eloqüent detall, i així, mostrarien a tot vent que la nostra illa és un país tan sà com ho pugui ésser qualsevol del món. No entrem en detalls de quines malalties predominen per no allargar massa aquest treball.

L'excés de natalitat sobre les defuncions, que és en tota la nació de 10'8 per 1.000 habitants, a la nostra província és solament el 8'1, és a dir, la mateixa, aproximadament, que al Centre d'Europa, però enormement superior a la d'Anglaterra (6'1), Bèlgica (6'6), Suïssa (6'2), Suècia (5'8), i sobre tot, de França (1'4).

Resumint: el moviment general de la població a la nostra província, és, en nombres rodons i per tots conceptes, aproximat al d'Alemanya i Prússia.

Per acabar, hem de felicitar al Cos d'Estadística, que té a son càrrec la publicació d'aquest llibre oficial, per l'èxit creixent de la seva obra, que de cada any es va augmentant en noves i valioses addicions, que fan d'ella una obra acabada i completa.

J. ESCALAS REAL

LLETRES VALENCIANES

C O N F E R È N C I E S

POQUES vegades com en aquesta ocasió haurà volat la nostra ploma amb tan cordial simpatia. Escriure per als germans de Mallorca és pagar, emocionadíssim, les inefables serenitats adquirides durant la nostra adolescència llegint En Costa i Llobera i l'Alcover. Aquests dos noms que presideixen la branca literària mallorquina, tan esplèndida fins ara, són per a nosaltres, valencians dalerosos de reintegrar-nos a la gran família catalana, l'evocació d'eixes illes daurades. Cada vegada que guaitem la nostra mar les veus mil·lenàries de la nostra Mallorca ens criden, convidant-nos a que ens donem les mans. Hem de fer el rogle de la nostra gent. El mar uneix i ens hem de juntar de bon grat.

Per fortuna fa goig d'escriure, perquè València a hores d'ara es redreça i escolta l'orientadora veu, tants anys emmudida, de l'esperit etnogràfic.

L'ullada que en morir l'any han fet els reportatges que condensen l'activitat, ha estat falaguera per a nosaltres. És de banda del qui empleen l'idioma vernacular d'on ha eixit més vibració espiritual en tots els ordres. Són nostres ideals els qui han influenciat els sectors més diversos de l'opinió.

Fa goig de veure que unes paraules d'En Feliu Azzati, director de "El Pueblo", afirmant que "sense renaixement espiritual no hi ha València possible" hagen portat a les planes del cotidià de l'esquerra valenciana un nombre considerable d'opinions que poc a poc han anat cristal·litzant i, portades avant per hòmens com Perucho, Just "Arcadio" i altres, estructuraran un moviment de gran transcendència per a l'esdevenidor. No han mancat espurnes d'incomprensió, però el fet és que la consciència col·lectiva se n'adona i s'interesa per aquestes coses, ja no rebutja el que es diga que en afers espirituals devem orientar-nos pel meridià de Catalunya, per dir-ho com està de moda.

Ja ningú s'espanta d'oïr conferències en valencià com —amb l'ideari d'avançada— va fer l'Adolf Pizcueta, sinó que hem tengut el goig d'oïr els més entusiastes aplaudiments a l'Estelrich dins de la Casa de la Democràcia.

La mort de l'il·lustre valencià En Vicent Blasco ha paralitzat el curset de conferències, però prompte seguirà. Potser la que amb motiu del 11 de febrer i a honra del novel·lista es celebra siga l'inici de les que han de vindre.

Aquesta és obligada. Cap home ha estat tan volgut de tants de valencians com aquest lluitador excepcional. A Llorente o Giner se'ls mirava amb simpatia o veneració; a Blasco amb entusiasme, amb passió. Encara quan vingué, fa pocs anys, de terres llunyanes amb tranquil posat d'espectador no pogué substraure's a l'admiració de la multitud ni tampoc, és clar, evitar les fiblades dels enemics.

Ara tot s'asserenarà. S'aniran oblidant les equivocacions i reixiran els acerts. Resten les novel·les que pinten la nostra terra sense altres obres pariones, ni menys encara vesllumar qui les puga fer.

València ha plorat l'artista i ha portat flors, moltes flors, a la casa on va nàixer. Es pensa que aquesta casa s'hauria de convertir en Museu i dir-se "La Casa de Blasco Ibáñez". Avui tots els centres republicans dediquen conferències a l'artista de múltiples il·lusions.

També, encara que per ben distint motiu, té "Lo Rat Penat" organitzada una tanda de converses. S'han proposat escorcollar quin fou el poble a qui devem la nostra Horta. Es un tòpic ja dir que tot ho han fet el morescs. El dia 8, el President de l'esmentada Societat, En Facund Burriel, començà el curs amb la primera conferència sobre geografia i geogènia de l'Horta de València. Hi va parlar amb gran còpia de textos d'Aviè i Titus Livi; es demostrà partidari de que el nostre poble íber degué ésser qui dessecant les immenses llacunes i marjals va anar formant pam a pam aquests horts que ara veiem tan encesos de taronges o nevats de flor nuviàl.

Potser cap conversa pública tinga la transcendència que tenen les d'aquest cicle Ratpenatista, perquè d'una vegada sabrem, categòricament, el que hi ha de cert en l'assumpte de nostres famoses hortes.

Al Centre Escolar i Mercantil, no cal dir que tenen l'habitud d'aquests mitjans de cultura, i així es troba un de vegades que no

sap on acudir. Però açò és el millor símptoma. Tothom que pensa sent la necessitat de dir el que ha pensat i acudeix a la conversa més o menys pública; després vindrà el lamentar que les paraules cauen al pou de l'oblit i sortirà la necessitat del llibre.

Ja que hem nomenat els llibres, no passarem sense esmentar els tres publicats durant l'any: *Prensa Valenciana*, pel Redactor en Cap del *Diario de Valencia*, En J. Navarro-Cabanes, que amb pacient labor ha fet un recull de dades, notes, facsímils, etc., de totes les publicacions periòdiques de nostra llengua; *Arreplega de costums i tradicions del Regne de València*, per l'erudit En Francesc Martínez i Martínez, publicat a la col·lecció de la "Societat Valenciana de Publicacions", única Editorial que ara per ara tenim, i els *Sermons* de San Vicent que el canonge Sanchis Sivera, actual Director-Degà del Centre de Cultura Valenciana, ha ordenat per a que ho publicara la fundació Patxot. Però d'açò potser que parlem un altre dia.

NAVARRO - BORRÁS

Els gasos dissolts en l'aigua de la mar

UNA de les branques de l'Oceanografia que més impuls ha donat al desenrotllament d'aquesta ciència és la Química marina. Una legió nombrosa d'investigadors de tots el països procuren esbrinar, bé amb observacions fetes directament des dels vaixells en llurs campanyes, bé des dels laboratoris, les particularitats fisico-químiques d'aquesta complicada massa líquida que cobreix les tres quartes parts de la superfície del nostre planeta; i no és estrany que aquestes constants hagin preocupat als oceanògrafs ja que influeixen d'una manera directe i poderosa en l'economia general de l'Oceà i en la vida dels éssers que l'habiten. Gràcies a l'esforç d'aquests sabis, encara que amb llacunes i punts obscurs, la química del mar és bastant coneguda, i els seus coneixements avancen amb pas segur i ràpid pel fet de dur-se els treballs d'una manera ordenada i metòdica a tots el països, cosa que fa que siguin aprofitables tots els estudis que es van fent.

Un dels punts que més capdal importància té en la composició de l'aigua de la mar és el que es refereix als gasos que en ella es troben dissolts, per la manera d'influir en les altres condicions i llur acció biològica.

Quan un líquid es troba en contacte amb una massa gasosa té la propietat d'absorbir-ne part, i aquesta absorció es fa de dues maneres: per simple dissolució i per formació de composts químics. En l'aigua de la mar, sobre la qual descansa l'atmosfera, hi trobam les dues maneres d'absorció indicades, establint-se una relació entre ambdues masses, objecte d'una sèrie de fenòmens de sobra interessants. Aquesta relació entre els líquids i els gasos està sotmesa a les següents lleis: 1.ª La quantitat de gas absorbit per un líquid és proporcional a la pressió d'aquest gas. 2.ª Si diferents gasos estan, al mateix temps, en contacte amb un líquid, cada un es absorbit com si es trobàs tot sol. 3.ª Essent aquest un fenomen de difusió, necessita d'un cert temps per realitzar-se, durant el qual els gasos es distribueixen de tal manera que la tensió devé igual

a la que té la massa del gas exterior, i llavors es diu que el líquid està saturat, i per elevació de temperatura o descens de pressió el gas surt del líquid. 4.ª Els gasos són absorbits cadascun en quantitats diferents, calculades en centímetres cúbics a 0° per l'unitat de volum del líquid, a lo qual s'anomena *coeficient d'absorció*. En les solucions salines el coeficient d'absorció disminueix quan hi ha possibilitat d'una acció química entre el gas absorbit i les sals del líquid.

La difusió és molt lenta: experiències fetes permeten calcular en mil els anys que necessitaria una molècula per arribar des de la superfície fins a quatre mil metres; però l'airejament de les profunditats oceàniques no solament es fa per difusió: la caiguda contínua de materials de la superfície empeny una certa quantitat de gas que poc a poc es va dissolent per l'aigua que atravesa i la circulació vertical també juga en aquest sentit un paper important.

Es creia abans que aquests gasos estaven sotmesos a una pressió relacionada amb la de l'aigua. Es sap que per cada deu metres la pressió augmenta una atmosfera i no hi ha necessitat de suposar una profunditat molt gran perquè la pressió sigui enorme. Aimé demostrà que la pressió dels gasos és independent de la de l'aigua, lo qual fou comprovat per Wille durant l'expedició noruega del Vöringen; en la campanya del Travailleur (1882) alguns fets donaren lloc a creure que realment la pressió dels gasos augmentava amb la profunditat. Aquesta opinió fou novament rebutjada per Richard mitjançant un aparell ideat per ell mateix; els anàlisis d'aigües profundes fetes per Schloesing demostraren que la pressió dels gasos dissolts és constant, quedant resolta per fi tan combatuda qüestió. Per això, diu Rouch, podem imaginar l'aigua de la mar com si fos una massa porosa, plena de petits canals, pels quals circulen els gasos ambientals.

Els mateixos gasos de l'atmosfera es troben dins l'aigua de la mar: l'oxigen i el nitrogen solament en estat de dissolució; l'anhidrid carbònic en part dissolt i en part combinat. D'heli, argó i demés gasos nobles sols n'hi ha indicis, degut a llur poca solubilitat i a la mínima pressió parcial que exerceixen en l'atmosfera. Un altre gas que té la seva importància en certes regions és l'àcid sulfhídric. De tots ells anirem parlant d'una manera breu.

Pel seu caràcter de gas inert té el nitrogen poca importància en Oceanografia; el seu coeficient d'absorció és més baix que el de l'oxigen, i així és que la seva proporció dins l'aire dissolt és més petita

que en el de l'atmosfera: un litre d'aigua a 10° i de salinitat 35 ‰ en conté deu centímetres cúbics a la saturació.

Existeixem dins la mar unes bactèries anomenades nitrificants que tenen el poder de combinar el nitrogen de l'aire i formar composts nitrosos i nítrics, i unes altres, les desnitrificants, que descomposen aquestes substàncies. Les matèries albuminoïdes proporcionen nitrogen a la mar per formar els nitrats mitjançant l'amoniac de llur descomposició.

S'ha volgut aprofitar el caràcter de gas inert esmentat per l'estudi de les corrents profundes, mitjançant la determinació de les proporcions de nitrogen a diferents profunditats, però l'acció bacteriana i altres perturbacions s'oposen a l'exactitud d'aquest procediment.

L'Oxigen és menys soluble en l'aigua del mar que en la dolça, però així i tot la seva proporció és major en l'aire dissolt que en l'atmosfèric. En l'aire, la proporció entre l'oxigen i el nitrogen és $\frac{O}{N} = \frac{1}{4}$, mentres que en l'aigua és $\frac{O}{N} = \frac{1}{2}$. Com es comprendrà, això té una importància des del punt de vista de la respiració dels éssers marins.

Quan major és la salinitat menor és la proporció d'oxigen dissolt, de la mateixa manera que l'aigua freda el dissol més que la calenta, i per això les aigües polars son més oxigenades que les equatorials.

L'oxigen prové de l'atmosfera i de la fotosíntesi realitzada pels vegetals que tenen clorofila, i una vegada dissolt és objecte d'un seguit de transformacions locals i quantitatives. Segons Buchanan la proporció d'oxigen disminueix amb la profunditat fins a 400 o 800 metres, per augmentar després fins al fons, creient que això guarda relació amb la quantitat d'éssers vius.

En les campanyes del «Instituto Español de Oceanografía» realitzades durant els anys 1926, 27 i 18 per les costes de Galícia, Astúries i Santander, s'ha estudiat la proporció d'aquest gas dissolt en les diferents profunditats i condicions, veient-se (A. Ipiens, *Memorias del I. E. de Oceanografía*) que aquesta varia desde 3'62 ‰ a 8'90 ‰, coincidint els màxims amb la presència de plankton abundant, suposant-se que la causa és que aquests microorganismes el retenen en llur superfície. A cinc metres els resultats són més concordants que en la superfície, essent el valor mig 5'85 ‰; a deu metres, 5'09 ‰; a quinze, 4'46 ‰; a vint, 4'29 ‰; a vint i cinc, 3'42 ‰, i a cinquanta 4'31 ‰, cosa que confirma lo que dèiem.

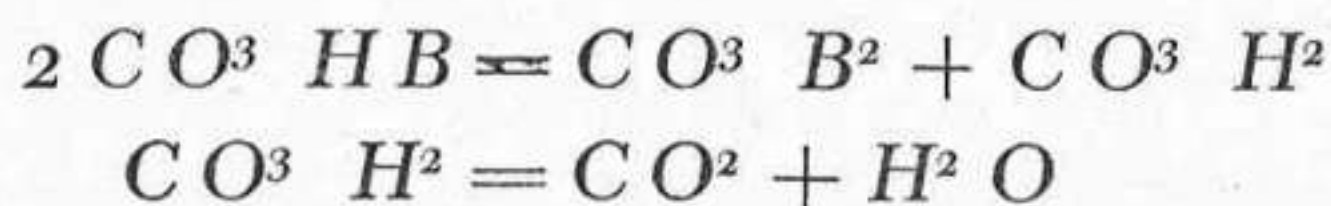
El meu company i bon amic l'Ajudant de la Secció de Química de l'Institut Oceanogràfic, Frutos A. Gila, publicà no fa gaire un

estudi sobre aquest gas en aigües d'Algeciras, determinant no sols les proporcions segons la profunditat, etc., sinó també les relacions amb la pressió, el ‰, salinitat i sulfats, dades totes elles de gran valor Oceanogràfic.

La proporció d'anhidrid carbònic és molt variable, i, com dèiem en el principi, no sols es troba dissolt en l'aigua de la mar, sinó també combinat formant els carbonats, i semi-combinat en els bicarbonats. Igual que l'oxigen guarda aquest gas una íntima relació amb l'activitat vital de les plantes, i animals marins; a més de l'atmosfera i d'aquests també pot provenir de les emanacions volcàniques submarines, encara no molt conegudes.

La quantitat d'anhidrid carbònic de l'aire marí és un poc inferior a la de l'aire terrestre, degut a vàries causes: desprendiment d'aquest gas per la terra (volcans, fonts termals, etc.), respiració de tots els éssers vius i combustió del carbó. Entre els factors de disminució podem citar: la descomposició dels silicats alcalins per l'àcid carbònic i la fotosíntesi. Els rius aporten contínuament a la mar grans quantitats de carbonats. Des de la superfície de la mar fins allà on arriba la llum (200 metres, i amb abundància fins a 50) s'hi troben els organismes amb clorofila que durant el dia assimilen el carboni absorbint anhidrid carbònic. Fins a les grans profunditats certes algues, molts de protozoos, alguns crustacis i mol·luscs extreuen carbonats per formar les copinyes i demés cobertes que, morts aquells, cauen al fons. En resum: que ens trobam amb un reservori de carbònic a l'aire, d'un reservori de carbonats en el fons, i, entre ells, una massa d'aigua en la qual els dos compost es difundeixen. En la superfície de separació una capa de clorofila disminueix la tensió del carbònic.

Schloesing explica la constància de les proporcions d'aquest cos a l'atmosfera i en el mar per aquesta teoria: en el mar ens trobam amb la presència d'una mescla de carbonats $CO^3 B^2$, bicarbonats $CO^3 HB$ i àcid carbònic $CO^3 H^2$ en equilibri químic reversible a temperatura ordinària. Quan la tensió del carbònic CO^2 disminueix en l'aire, l'aigua de la mar n'abandona per desdoblament dels bicarbonats:

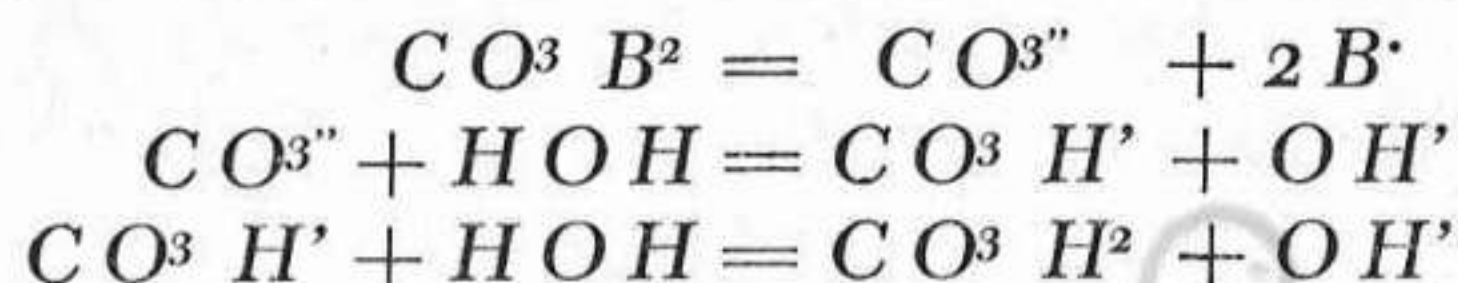
i, al contrari, quan en l'aire augmenta la tensió del carbònic aquest es dissol en l'aigua conforme a la llei d'Henry, segons la qual la con-

la solució és bàsica, perquè en tots els casos

$$[H^+] = 1 \cdot 10^{-14} : [(OH)'] \text{ i } [(OH)] = 1 \cdot 10^{-14} : [H']$$

L'aigua de la mar és alcalina, ja que en ella la quantitat de $[H^+]$ lliures és inferior a la de $[(OH)']$, i per tant a 10^{-7} , i la causa d'això és aquest gas que estam estudiant.

Degut a una acció hidrolítica sobre els carbonats dissolts, tenim:

Per tot lo dit ens trobam en presència de tres variables: concentració de $[H^+]$ i $[(OH)']$, que expressam per pH ; tensió P del carbònic en l'aire i concentració de carbonat i CO_3' , les quals estan lligades pel següent sistema d'aquacions:

$$2 \text{ pH} = 2 \log \frac{I}{[H^+]} = \log \frac{I}{L} + \log \frac{I}{K_1} + \log \frac{I}{K_2} - \log P + \log [CO_3']$$

$$\log [CO_3'] = 2 \text{ pH} - \log \frac{I}{L} - \log \frac{I}{K_1} - \log \frac{I}{K_2} + \log P$$

$$\log P = \log \frac{I}{L} + \log \frac{I}{K_1} + \log \frac{I}{K_2} + \log [CO_3'] - 2 \text{ pH}$$

Henderson dona aquesta fórmula:

$$K_1 = \frac{[H^+] \cdot [(CO_3 H')]}{[(CO_3 H^2)]} \text{ d'on } [H^+] = K_1 \frac{[CO_3 H^2]}{[(CO_3 H')]}$$

que vol dir que la concentració de $[H^+]$ en una solució és directament proporcional a sa concentració en àcid carbònic i inversament a sa concentració en bicarbonats.

Hasselbach transforma la fórmula d'Henderson relacionant-la amb el pH , d'aquesta manera:

$$\text{pH} = \log \frac{K_1}{I} + \log [\text{sal}] - \log [\text{àcid}]$$

Com acabam de veure, existeixen estretes relacions entre les quantitats d'oxigen i carbònic en l'aigua de la mar, degut a la respiració i fotosíntesi dels éssers animals i vegetals, i és també importantíssima la relació entre aquests gasos i la matèria orgànica. Cap d'aquestes tres dades té valor, diu Giral, si no es conjuga amb les altres dues, per jutjar l'estat biològic d'una aigua; els factors primordials de la vida marina són: temperatura, salinitat, oxigen, anhídrid carbònic i matèria orgànica, tant condicionada pels altres i tant condicionant d'ells (J. Giral, *Determinación de la materia orgánica en el agua del mar*).

Encara que d'una importància inferior a la dels gasos que acabam de citar, l'àcid sulfhídric també es troba en certes regions de caràcter especial dissolt en l'aigua de la mar.

La seva proporció és major prop de les costes, on va a parar matèria orgànica en descomposició. Les aigües de l'Atlàntic el contenen en les costes africanes; s'ha observat també en el Caspi, Aral i certes regions del Bàltic, però allà on té aquest hidràcid una importància extraordinària és en el Mar Negre, on sa proporció arriba a 0'33 cms. per litre a 200 m. de profunditat, creixent a mida que aquesta augmenta, fins a 6'35 cm³ a 2100 m.

L'origen d'aquest jaciment de sulfhídric s'explica suposant que aquest mar era abans un llac molt poc salat com és ara el Caspi, amb una fauna del tot semblant a la d'ell. L'obertura del Bòsfor, al final de l'època glaciària, deixà passar una corrent d'aigües molt salades, que ocuparen el fons a causa de sa major densitat, les quals anaven acompanyades d'una abundant fauna mediterrània; aquestes aigües mataren els éssers que abans hi vivien, els restes dels quals caigueren al fons, quedant isolats de la superfície per una capa d'aigua més lleugera. La descomposició d'aquesta gran quantitat de matèria orgànica formà una activa producció de sulfhídric que ha continuat gràcies a les aportacions dels rius i a la mort dels éssers que penetrant-hi del Mediterrani són portats fins a les profunditats on llur vida és impossible; per aixó la vida, exceptuada la bacteriana, desapareix a partir de docents metres.

M. MASSUTÍ I ALZAMORA

OBRES CONSULTADES

- J. Toulet, *L'Océanographie*. Paris, 1922.
 J. Rouch, *Munuel d'Océanographie Phisique*. Paris, 1922.
 L. Joubin, *La Vie dans les Océans*. Paris, 1922.
 James Jonston, *An introduction to Oceanography*. London, 1923.
 Rafael de Buen, *Tratado de Oceanografía*. Madrid, 1924.
 R. Legendre, *La concentration en ions Hydrogène de l'eau de mer. Le pH*. Paris, 1925.
 Antonio Ipiens, *Investigactones químicas*. Memorias del Instituto Español de Oceanografía. Tomo II, Memoria II.
 José Giral, *Determinación de la materia orgánica en el agua del mar*. Notas y resúmenes del Instituto Español de Oceanografía. Serie II, N.º 4.
 Frutos A. Gila, *Variaciones de salinidad y oxígeno disuelto en el agua del mar de la Bahía de Algeciras durante la campaña con el «Averroes»*. Notas y Resúmenes del Instituto Español de Oceanografía. Serie II, N.º 7.

LITERATURA RETROSPECTIVA

EL COLOMER

PER MIQUEL DELS SANTS OLIVER

(Escrit en la seva joventut)

TOTS els qui soleu anar a revoltar la murada de tant en tant, haureu reparat i tendreu coneguda aquella famosa barriada que començant davora la Mercè acaba en els Caputxins. Es lo més mal sà, però també lo més pintoresc de la ciutat de Palma; i ja tremol pel dia que el projecte d'*Ensanche* s'hagi de posar per obra i s'hagin de tomar tots aquells pisos apretats, aquelles gerrieres i tauleres fumoses, aquelles amidoneries i aquell *matadero*, honra de l'administració municipal i llum i empori de la flastomia.

Res més hermós que aquella irregularitat. Terradets que fugen de la teulada; teulades que donen l'esquena perque s'enfilí un galliner; porxos que es barallen d'estar tan acostats; castelletes de cartes que puguen un damunt l'altre o que s'apreten i *fan oli*; postals, retxilleres, forats moixers i finestrons.

Això en quant a l'aspecte general; que llavors vé la part decorativa, corresponent an aquelles divisions i subdivisions del domicili homeopàtic. Rosaris i enfilalls de pebres vermells que s'assolllen; el test de donzell a cada balconet; la passionera que s'enfila pels claus-ganxos aficats; el botilet del bàlsam a cada finestró; la gàbia amb el passarell; el gall de brega entre llistons i, per tot, l'estesa de la roba blanca, mentres gisquen las corrioles i cantussegen les planxadores i les mestressetes.

Per damunt tots aquells perfils i totes aquelles crestes, sobresortia no fa molt de temps un colomer historiat fet a tongades, ple de bocins, escapçades i afegitons; verdadera reproducció en petita escala de lo que passa amb el barri sencer.

Per una banda de fustes mal igualades, per l'altra de xarxa de cordellina, per l'altre de fil de ferro, aquell *observatori astronòmic* presentava no sé què d'atractiu com si es ves que era l'obra pacient i contínua d'un solitari.

En efecte, En Dionís Llambias era el *dueño* d'aquella petita propietat, l'havia feta, l'havia millorada, com aquell qui diu, i avui nn llistó, demà una tatxeta, avui d'una caixa de sucre buida que li regalava un botiguer amic, demà dels pocs cèntims que estalviava feia créixer aquelles *almenas*.

Ja en fa d'anys que el conec! Anàrem a Montission plegats i es pot dir que només nos véiem el temps d'escola. Ni a jugar, ni a fer vega, ni a revoltar carrers, ni per la Rambla, ni pel Born el trobàvem mai.

Tan sols el diumenge dematí es podien sebre noves d'ell, a la plaça de Santa Eulària; i alla vèieu l'atlot, de les vuit a les dotze del dematí, contemplant les castes dins els gabiots i admirant qualque parell escullit dins les senderes.

Tenia un nassot gruixat, era curt de vista, i sa cara, *desenfocada*, recordava el retrat dels que es miren dins un pom d'arrambador fregat de fresc. Però hi havia tal expressió de bondat dins aquelles faccions un si és no és toixarrudes, era tan dolça la mirada d'aquells ulls morts i mig entelats, que ningú es podia resoldre a trobar-lo francament ridícul.

No te avui més família que sa mare i una germana, perquè, antes d'acabar el batxiller, son pare li morí. Des de llavors està enganxat a la sínia *curial* copiant fulls a escarada, per compte de micers, procuradors i aficionats, treguent-se la vista ajupit damunt sa tauleta, ses pipelles fregant el paper sellat i i esborrant amb la punta del nas lo que escriu amb la punta de la ploma.

Deu, dotze, catorze hores empra dins aquesta oscuríssima i heroica esclavitud de la còpia, que aixeca a braó, hora per hora, dia per dia, les torres Eiffel de processos, protocols, expedients o testamentaries espaventables; treball titànic de la lletra i la falsilla per erigir les piràmides faraòniques de l'embull legal, que desafien els llamps de totes les venjances.

Quan en Dionís té mig minut sense fer res, tot d'una senti-rieu per l'escala del seu piset les potades rabents i nervioses amb que se'n puja al colomer.

Treu la senaia de blat de les Indies i dóna menjar an aquelles quinze colles que pareix que l'acaricien amb els seus moviments graciosos; mira la trampa si està en regla; adoba lo que falta; ferma un pedàs nou a la canya d'arruixar; muda ous d'un niu a l'altre; apedrega un moix veïnat, llépol de colomins; remuga si li han robat un *mensajero*.... i se'n torna devallar altra vegada a la feina que l'espera.

El diumenge, en canvi, el té tot per ell!

A les sis del dematí ja és en el colomer, i allà es passa, com alabat i dins una completa distracció de l'esperit, tot lo sant dia.

No pensa en res, no espera res, no té desitjos ni esperances, no té desenganys ni remordiments. Qui qualche vegada no estima o no és estimat? Qui no és avorrit ni avorreix? Qui no bull dins la febra que l'empeny a millorar i engrandir-se? Qui no cerca gust diversions....?

Tot això és lletra morta p'En Llambias. Veltallà el decapvespre del diumenge, en aquelles hores tristes i desolades en què pels carrers extrems només es veu qualche atlota asseguda al portal d'una botiga que llegeix una novel·la de Perez Escrich, veltallà demunt lo més alt del seu colomeret, com un rei dalt el tronó, mig agegut damunt un estorí vell, que contempla la seva escampadissa com es perd i es fon dins aquelles blavors immenses i dins aquelles ones de llum que els coloms atravessen amb dalit.

Allà baix, lluny, an els seus peus, negregen com un regueró de formigues les vies més amples, els passetjos principals, el Born, la Rambla.... Allà hi ha passions i desitjos, amor i odi, gent que gosa o que pateix, alegria i desesperació amagades. Hi ha dones hermoses, hi ha ulls negres, cabells llustrosos, cares que menten bontat, fronts i galtes amb transparències de mareperla, frescor de rosada, boques que diuen unes mentides celestials, tot lo que atreu l'homo, tot lo que enganya al jove, tot lo que encén dins ses entranyes, per un moment el gust del viure!

Idò bé, tot allò p'En Dionís és l'hort tancat. Qui diria que no hi ha entrat mai? Qui diria que ni tan sols la curiositat l'hi ha duit? Qui diria també la compassió verdadera amb què mira tots aquells que es passegen, que bullen, que van i venen, sense tenir fulls que copiar a la terra, ni escampadissa banyada de sol per les altures del firmament...?

Sepulcres d'incineració

A *Son Ramonet*, distant de la ciutat de Felanitx uns quatre quilometres, treballant en l'extracció de terres, s'han trobat a una fondària de 0'90 m., unes quantes urnes d'incineració.

Junt amb l'amic Joan Cerdà, entusiasta com pocs de les velles civilitzacions que floriren en la nostra terra, ens personarem en el lloc de la troballa, aon desiara s'hi troben restes prehistòrics i els clapers s'hi mantengueren forts i enigmàtics fins als nostres dies desafiant el temps i la furia de l'home.

Són uns devuit els vasos trobats capgirats damunt una pedra plana i un, en lloc de la pedra, va tapat amb una teula romana. La forma no és uniforme, però dominen els ovats sense inscripció ni dibuix de cap mena. Són de pedra fluixa, marès, d'un blanc groguenc i, uns pocs, de pedra dura. Tenen uns 0'30 m. d'alt per 0'30 m. en llur major diàmetre, i són plens de cendre i uns diminuts ossos humans, tot mesclat amb terra. Segons autoritzat parer del distingit amic, el metge Bennàssar, els ossets són d'infant de pocs anys.

És la nostra creència que els susdits vasos funeraris són anteriors a la dominació romana, que començà el 123 a. de J. C. amb la conquesta de Mallorca per Cecilius Metellus.

Recordant que després de la civilització argàrica es desenrotllà en les dues Balears una cultura indígena, la dels talaiots, més o menys influenciada per altres pobles, singularment els ligurs, dels quals diu Adolphe Reinach que colonitzaren les Balears quan foren foragitats de la península; sabent que malgrat la construcció de poblats, dels quals es diu que les talaies o clapers en foren les torres, els autòctons continuaren l'utilització de les coves com a llocs d'enterrament, però que *les coves artificials foren substituïdes per clots en el subsol* tapats per grosses lloses, i que els homes dels talaiots, els foners mallorquins, practicaren la cremació dels morts com arreu de l'Europa durant l'edat del ferro, ens afirmam en l'idea de que les urnes trobades són de l'època dels talaiots, posteriors a la civilització de l'Argar i anteriors a la venguda dels romans a Mallorca, la influència dels quals, no obstant, devia sentir-se per la situació de les illes en la ruta obligada de les naus mercantívoles de Roma.

P. OLIVER I DOMENGE

E L S L L I B R E S

SÁTIRES de Guerau de Liost

EL gènere satíric pren especial caràcter a la Roma de Juvenal i d'Horaci. Abans, a les farses eren freqüents les invectives contra persones o doctrines. ¿Cal citar una vegada més Aristófanès contra Sócrates, contra la demagògia, contra el feminisme, a favor de la Pau?

Una volta deslligada de la Comèdia la Sàtira autòctona, pogué dir Quintilià la frase coneguda: *Satira tota nostra est*. Juvenal per una banda, Horaci per l'altra, enaltiren un gènere inferior indubtablement al líric pel seu fi didàctic i a voltes anecdòtic. Es diria que la Sàtira fluctua entre la Moral i la Poesia.

Marcial té l'acritud de bon aragonès que molts de segles més tard veim traspuar en les filípiques de Joaquim Costa. La libidinositat de gran part de l'obra satírico-epigramàtica de Marcial no és tan imputable a l'autor com a la societat relaxada que pintava amb colors tan crus.

Més envant, en l'edat mitjana, la Sàtira es fa consuetudinària en poesia i arts plàstiques, i la mateixa literatura catalana en podria fornir nombrosos exemples: Jaume Roig, Fra Turmeda...

En les literatures modernes recordam Byron, que l'invest contra els bards anglesos i els crítics d'Escòcia. Rabelais al Renaixement i Heine al Romanticisme empraren la prosa per satiritzar a dret i a tort. Boileau a França cultiva la Sàtira, prenent la benevolència d'Horaci per model. A Espanya entre molts de poetes satírics sobresurten l'Arcipreste de Hita, Quevedo, Jovellanos (en prosa cal esmentar Larra), qui segueixen amb preferència la pauta i l'embranzida de Juvenal.

.

Seguidors d'aquests clars barons és el cavaller Guerau de Liost, autor d'obres famoses com *Somnis*, ja satírics, i artífex del vers amb un caient més muntanyenc que En Carner, elevant les paraules rurals a la categoria de ciutadanes.

El llibre «Sàtires» és una meravella. Recorda el Carner de les facècies barcelonines en qualche passatge com a la joconda sàtira *Del nostre Don Panxo Rodriguez*. Sempre impersonalista, l'autor dóna a la Sàtira un to noble que amb tot i tenir gran catalanitat té un substracte universal. *Diàleg etern de modes* sembla sens exagerar que podria anar a un aplec de sàtires de tot arreu.

En alguns casos comptats no capim l'intenció satírica com a *De perquè l'amor no hi veu*, *Comiat de l'ànima*, *D'Eurídice recuperada*, belles peces literàries certament.

No cal citar altres exemples de sàtires notables perquè totes elles ens ho semblen. Fonamentalment cristià Guerau de Liost no «juga al cristianisme», segons la dita de Kierkegaard, car a Unanimo i a En Joan Estelrich.

Bofill i Mates, conegut de la gent afectada a les lletres a Mallorca desde l'època de *Mitjorn*, deu deixar a estones la taula de lletrat per esguardar per la finestra les Gràcies i les Muses fent sardana.

L'insigne Xavier Nogués il·lustra el llibre amb sa perícia i son humor insuperables.

DIES passats es posà a la venda, traduïda al castellà i impresa per l'Editorial "Lux", l'obra de Panait Istrati, *Los Aiducs*.

La versió d'aquesta obra, que com les altres del mateix autor és una bella mescla de l'estil rus i el caràcter oriental literaris, es deu al nostre car amic Joaquim Verdaguer, qui ha sabut conservar en la traducció la personalíssima manera d'Istrati.

* * *

ELS Nostres Clàssics" acaba de publicar el volum 15-16 de la seva important col·lecció. Conté la continuació de "Tirant lo Blanc" (4^{rt.} vol.) degut a J. Martorell i M. J. de Galba, essent la tria del text, introducció, notes i glossari de J. M. Capdevila i de Balanzó.

El llibre esmentat, d'acusada presentació tipogràfica, es compón de 287 planes, i a més de l'interés que desperta la lectura de tal narració cavalleresca, completament importantíssim és el seu estudi baix l'aspecte filològic.

* * *

EL P. Andreu de Palma de Mallorca O. M. Cap ha publicat un "Manual del pessebrista" encaminat a que els amants d'aquest art segueixin les normes del San Evangeli i la sagrada Litúrgia, i a fi de conservar i perpetuar tal tradició.

* * *

LA biblioteica "Sant Jordi" acaba d'editar un tom sobre "La Catedral vella de Lleida" per Joan Bergós, Arquitecte. Es tracta d'una monografia sobre la antiga Seu convertida avui com se sap en quarter; és un estudi aciençat que segueix bellament als publicats sobre les Catedrals de València i Barcelona.

* * *

EL fort prosista En Tomàs Roig i Llops ha publicat un recull de contes que porta per títol "La noia de bronze".

IMPRÉS a l'impremta Altès ha sortit un llibre de versos d'En Josep M.ª López Picó que porta per títol de «Meditacions i Jaculatòries».

HA estat molt celebrat per la crítica el darrer llibre d'En Josep Pla sobre l'escultor Manuel Hugué.

LA Fundació Bernat Metge acaba de publicar les «Vides Paralel·les» de Plutarc, traducció de Carles Riba.

Ademés d'aquesta notable traducció també ha sortit el segon volum «De la Natura», de Lucreci, traducció del professor Joaquim Balcells.

S'HA posat a la venda per la Llibreria Catalònia el primer opuscle de la col·lecció que amb el títol de «Biblioteca dels opuscles» es proposa de publicar En Frances Pujols. Aquest primer opuscle es titula «La visió artística i religiosa d'En Gaudí».

Es de remarcar l'aparició d'una versió catalana de la *Tragèdia de Macbeth*, de Shakespeare, escrita per G. A. Jordana. Constitueix el volum 35 de la *Col·lecció Popular Barcino*.

RECULLS DE FORA

Llegim a «El Sol» que a la Facultat de Lletres de la Universitat central s'ha acordat donar curssets d'estiu per estrangers de les llengües i literatures regionals catalana, galaica i vasca.

Han estat a Barcelona i Madrid la gran recitadora de poesies Berta Singermann i el leader del futurisme Felipe T. Marinetti que havent produït poca indignació indicà que s'ha tornat un poc passatista. Ja no parla de cremar museus, sinó que els visita amb la seva senyora.

Alfons Maseras ha publicat al gran diari «Comedia», de Paris, un bell article sobre Ruben Darío.

Tot retent un homenatge a aquest, l'articulista retreu els versos que el nostre Joan Alcover adreçava al gran cantor nicaragüenc i en tradueix una estrofa.

Trobam al diari *New-York Times*, del 18 de desembre prop-passat, la següent notícia:

A la ciutat de Washington i entre el pont de l'avinguda Conneticut i el parc de Rock Creek, s'ha d'aixecar un temple, que costarà cinc milions de dòlars, prop de trenta milions de pessetes al canvi actual. Els arquitectes encarregats de l'obra son: Ralph Adams Crau, de Boston; George O. Totten, de Washington, i Edward P. Mellon, de Nova-York. Els plans de l'edifici están inspirats en les esglésies gòtiques de Catalunya del segle XIV, i especialmente en la Seu de Mallorca i el Temple de Santa Maria del Mar de Barcelona.

«La Esfera» del dia 11 del mes corrent du un fotogravat d'un pinar de la badia de Palma.

El *magazine* «D'ací i d'allà» del corrent insereix un fotogravat del Pati de Can Olesa.

«The Studio» d'aquest mes porta un bell dibuix titolat «A villa in Majorca» per Nina M. Balfour.

L'antologia de versos del notable poeta Joan Arús suata publicada, du un pròleg de N'Estelrich.

* * *

A la revista "Agricultura" apart d'un fotogravat d'un conró mallorquí, hi ha un article del nostre estimat amic Joan Salom sobre *Irregularitats observades en les flors dels ametllers i llurs possibles relacions amb la productibilitat* donant compte d'observacions personals que són de molta curiositat científica i que com diu l'autor tal volta podrien servir de base per escullir las varietats més productores.

* * *

"Revista de Catalunya" en el n.º de Gener i "La Paraula cristiana" de Febrer insereixen importants estudis sobre l'obra poètica d'En Joan Alcover deguts a les plomes de Domènec Guansé i J. M. Capdevila respectivament.

* * *

A "La Publicitat" de dia 18 hi veim uns interessants comentaris sobre l'assumpte dels finestrals de la Seu, fent referència al projecte frustrat en bona hora de reforma del barri gòtic barceloní.

* * *

Al darrer número d'«El Balear» de Buenos Aires hi trobam en lloc de preferència un article d'En Mateu Cladera Palmer sobre motius de Felanitx, amb uns dibuixos deguts a la ploma de Mateu Oliver Capó, ambdós col·laboradors d'aquesta revista.

* * *

L'expansió de la cultura catalana va creixent. Han sortit un setmanari infantil titolat «Jordi», i un altre de les esquerres catalanas «L'Opinió». Es parla insistentment de la publicació d'un diari catòlic en català titolat «El Matí», com també de varis periòdics comarcals.

N O T I C I A R I

CONCERTS

La benemèrita Associació Bach organitzà aquest mes dos concerts al Teatre Principal; el primer de vulgarització a càrrec del pianista Pere Vallribera qui executà peces d'autors moderníssims com Ravel, Bartok, Falla i Mompou produint molt bona impressió. La brillant sonata de Strawinsky s'estrenava a Espanya; es repetí el tercer temps que es el qui encaixa més dins els cànons clàssics.

El segon concert —que fou dels qui s'anomenen *blancs*— per N'Antoni Sala, va agradar extraordinàriament. La mestria amb que manejà el viol·loncel fou digna de la fama d'una figura mundial que ha estat equiparada a Casals. Les sonates de Valentini, de Brahms, l'Adagio de Bach i la peça fora de programa Nocturn de Chopin foren dites amb tota perfecció. N'Antoni Matas va estar molt acertat en sa difícil tasca d'acompanyar-lo.

A Inca a on quedà establida una delegació de l'Associació Bach donà també un concert de gran interès.

Amb motiu d'aquesta breu ressenya havem de lamentar-nos que el públic de Ciutat no es doni compte de l'importància de tals actes ja que d'altra manera molts de buits a les butaques i llotges no hi serien.

EXPOSICIÓ MONTESINOS

En la tercera desena de gener, hem vist exposades en el Saló de La Veda les obres del jove pintor argentí enamorat de Mallorca Marià Montesinos.

La visió d'aquest artista sà i treballador, està concentrada en els paratges de pau i harmonia que tant de prestigi donen a Deyà, la vila encastellada i al mateix temps recullida

Cases i carrers torçuts, oberts panorames, recones, cales, horts... tot lo que la seva desperta emoció ha vist triomfar, ha quedat estampat pel seu pinzell desitjós avui de fugir d'extranyes influències.

L'obra realitzada fins al present ens agrada per l'essència delicada que enclou l'idea transladada amb un cert primitivisme poc estimat i per lo simpàtic, bell i agradable que sempre és fer viure dins el cor de la ciutat la plàcida beatitud dels casals tot rustiquesa i vida simple; però hem de dir que aquest ambient nostre de pagesia ens agradaria més veure'l amb criteri més amplament sentit, més ver i amb més realisme, sobretot en l'expressió de color que per tot endret ofereix l'encantada vila.

L'esforç realitzat és digne d'admiració, però val la pena de dirigir més perfectament cap a un sol fi les vacil·lacions de tècnica que avui es noten. El conjunt no és d'un sol ritme i la sintetització resulta desigual.

Voldríem no dir més que paraules encoratjadores a l'artista que ple d'entusiasme comença a emprendre la pujada resolta cap al gran mestratge,

però com no som aptes pel falsejament, hem de senyalar algunes dureses, desdibuixaments, temes sense força espiritual i sobretot la falta de llum, ja que quasi tot du l'entelament propi de l'ambient del Nord.

El bodegó n.º 2.º és ben acceptable, creim ben fet el quadre de les *Cases Velles*, o el del *Carrer del poble* (21), *L'Hivern* (16), *La Cuina* i també els *Pins*, que ens sembla lo millor de l'exposició, encara que d'una factura distinta de tot lo restant. En canvi ens desconcerta l'entonació del n.º 5 i del 23 per l'oposició que fa a tot lo exposat.

Per sobre lo dit hi ha l'èxit que obté qui sap presentar obres fetes amb esment.

L'enhorabona, Montesinos, però a personalitzar, a fer reviure, a fer créixer lo nostre per medi de la selecció, fugint de l'artifici.

LES CARICATURES DE K-DIRÉ

En el petit saló, no reformat, del Círcol Mallorquí, el jove caricaturista eivissenc K-diré exposà a principis del mes present, una col·lecció de caricatures.

La impressió que d'ella rebèrem va ésser una bona revelació artística. Dins la varietat de línies fisionòmiques, está el bon gust en demostrar una completíssima manera de dibuixar. La combinació que fa del color i de la línia, està agafada amb la justesa pròpia del que és coneixedor de la matèria.

En canvi, si elogis sols podem fer de la tècnica, no ens deixa satisfet la *manera* caricaturesca personal adoptada, ja que molt poques caricatures tenen la màxima modernitat que avui consegueix aquesta branca artística. Volem dir amb això que es fa precis el contacte amb els mestres capdavanters de la simplicitat i del futurisme.

Es més, l'Exposició fou preparada en molt pocs dies, i d'això se'n ressent la desitjada semblança al primer cop d'ull. Creim que l'esforç de K-diré seria més alt i de major estima, si anàs afiançant amb el fet d'anar al dia i formàs la caricatura amb la *calma* que exigeix el personatge. Per aquest camí auguram al novell caricaturista molts d'èxits successius.

EXPOSICIÓ WERNER - WEBER

Una altra manifestació artística que hem de registrar també, fou l'exposició a La Veda, en la primera desena d'aquest mes, d'uns quants bodegons i d'una sèrie de paisatges del pintor suís Werner-Weber.

Es notará que hem posat els bodegons en primer terme. Es el lloc que els correspon, ja que duen engastat el mèrit de lo meravellós. El quadre dels llibres, el de les fruites i verdures i, sobretot, el de la Tanagra, estan realitzats i sentits amb una mestria insuperable. Podrà ésser la tècnica d'un temps ja històric i els temes molt pluralitzats, però per sobre l'estil·lització pacientíssima, que ens recorda la dels mestres de la talla de Snyders o de Claesz, i per sobre l'assumpte compost de coses nostres, hi ha el realisme, la correcció i la netedat pictòrica que borra tot record d'època passada. Lo perfecte és de tot temps.

Els paisatges tenen el mèrit de recullir els nostres contrastes llumínics amb realisme, però sura en tots ells, a més de la tècnica minuciosa, que ens translada al començós del vuicentisme, una lluita entre la visualitat sense efectismes del països freds i la coloració exuberant que raja de tots els endrets nostres.

L'ambient del quadre *Cartoixa* (35), és sentit, encara que estiguin treballat amb lupa, i lo mateix podem dir del *Pi vell*.

Tot està generalment enfocat a la *manera* passada, i avui no sentida, del romanticisme que les inspirà, però dins la manifestació de l'expositor creim que sobressurten en valor les poques notes que semblen fetes amb certa deixadesa. *Les Oliveres de Son Gual* (6), *La Tanca dels Frares* (7), i *Dia d'Estiu* (2), són obres encertades, però *Alcúdia* (22), per exemple, es veu que ha rebut el contagi de la llum nostra i la factura del present.

De totes maneres és d'admirar la visió que de lo nostre ha oferit el cult i distingit suís Werner-Weber.

RECITALS SYLVETTE DE LAMAR

El 22 de gener al Teatre Victòria de Soller, i el 17 del corrent al Principal d'aquesta ciutat tengueren lloc dos recitals de cant a càrrec de la diva nordamericana Sylvette de Lamar, el primer a benefici de la Biblioteca popular del «Foment de Cultura de La Dona».

Els programes foren interessants i variats: Bonancini, Scarlatti, Beethoven, Mendelssohn, Mozart, Schubert, Moussorgsky, Dvorak, Granados, Spontini, Vannini, Loewe, Valverde, Darrow i Wakefield amb fragments de *Il Barbiere*, *Madame Butterfly* i *Manon*. Cinc dels *lieders* havien estat expressament traduïts al català amb gran justesa per Maria Mayol, ànima i cor del «Foment de Cultura de la Dona».

La Professora donya Catalina P. de Conte amb sòbria i ponderada expressió l'acompanyà al piano. El públic respongué llargament a la labor artística de la diva obligant-la a bisar algunes peces.

Sylvette de Lamar, dedicada a la vocació del cant des de l'infantesa, ha recorregut amb èxit els principals teatres de New York i ha cantat a Paris i a Itàlia, on tengué de professor al Mestre Vannini, exercint el rol de *prima donna* dins operetes com *Student Prince* i *Dolly*. Aquesta la cantà a Paris invitada per son propi autor Félix Gourdain.

Nostra felicitació a Sylvette de Lamar que feim extensiva a l'escriptor nordamericà Mr. Eldridge, son marit, tot desitjant s'emportin un grat record de llur estada a Mallorca.

LA COMISSIÓ DE MONUMENTS I LA CARTOIXA

A la darrera reunió ordinària celebrada per la Comissió provincial de Monuments es prengué l'important acord de proposar al Govern que la Cartoixa de Valldemossa, amb tot l'edifici anexe, sigui declarat monument nacional.

Ens plau l'acord prè per l'esmentada Comissió, que tendeix a que els nostres monuments sien venerats i respectats com cal. Esperam que la Comissió provincial de Monuments, que tant es preocupa de les nostres joies arquitectòniques, dirà la seva paraula referent als finestrals de la Seu que es tracta d'obrir, ja que ens sembla que el valor artistico-històric de la Catedral és molt superior al de la Cartoixa, i l'obra que s'intenta dur a cap, bastant més trascendental que les que en aquell lloc es puguin fer.

UNA NOVA BIBLIOTECA POPULAR CIRCULANT

A la «Casa del Poble» d'aquesta Ciutat s'inaugurà el dia 29 de gener

prop-passat una Biblioteca Popular Circulant pel servei dels associats i ses famílies.

L'acte de l'inauguració fon revestit de tota solemnitat, i entre els que parlaren ho feu admirablement en mallorquí Gabriel Alomar.

La «Casa del Poble» desitja que tots els intel·lectuals aportin ses obres pel millorament de l'esmentada Biblioteca.

Pot tenir molta d'importància en l'avenir cultural de Mallorca aquesta Biblioteca darrerament inaugurada, que forçosament influirà en l'instrucció popular de la classe obrera.

EL SETMANARI «CA NOSTRA»

Sembla que prompte serà un fet la reparació a la vida pública del setmanari d'Inca «Ca Nostra», que feia algun temps havia suspès la seva publicació.

Ens alegrem de la nova i felicitem son Director i bon amic nostre, En Miquel Duran.

CONFERENCIES

Durant el present més han continuat els curssets de conferències al Museu Diocesà, al Centre d'Estudis i al Foment del Civisme.

No volem deixar de consignar en aquesta Secció, que també a Barcelona i en el local de la «Associació d'Escultors i Decoradors», el nostre amic, Sr. Mestre Farran, donà una notable conferència titulada: «Estil, Escultura i Escultors».

L'esmentada conferència fou molt documentada, evidenciant l'erudició i fonaments culturals del Sr. Mestre Farran, que rebé en aquell acte moltes felicitacions, a les que unim la nostra.

També a la nostra illa es fa vida cultural amb certa intensitat. A Inca hi ha hagut audicions a càrrec de l'orfeó «L'Arpa» i lectura de poesies d'autors mallorquins. A Felanitx, l'«Orfeó Aulí» ha organitzat diversos concerts. A Artà hi hagué una vetlada literària musical; el «Chor Sant Salvador» fou el qui interpretà la part musical, i un recital d'escollides poesies integrà la part literària: al final de l'acte, l'advocat D. Lluís Pascual donà una interessant conferència sobre qüestions socials.

Ens plau aquest moviment cultural que es manifesta arreu a la nostra illa.

HOMENATGE A D. JOSEP SOCIAS I GRADOLÍ

A proposta de l'advocat D. Lluís Alemany el Col·legi d'Advocats d'aquesta ciutat, en sessió del dia 15 del mes corrent, prengué l'acord de tributar un homenatge a l'il·lustre col·legiat D. Josep Socías i Gradolí amb motiu de complir-se les noces d'or de la seva professió.

El dia 18 de maig pròxim farà cinquanta anys que el Sr. Socías exerceix la professió d'advocat, tenint-hi una història per tots conceptes meritíssima.

El Sr. Socías, que ha assolit durant sa llarga vida professional alts càrrecs i honors merescudíssimes, s'ha distingit sempre per sa dignitat i acreditada amor a la justícia, posseïnt en les qüestions jurídiques un cri-

teri claríssim i uns coneixements envejables, que units al seu valer personal l'han portat al primer lloc dins l'advocacia.

Ens unim de tot cor a l'homenatge en projecte i feim vots perquè el Sr. Socias pugui conservar durant molts anys més el lloc envejable en què es troba, en el que pugui rebre les demostracions d'afecte i simpatia que mereix.

OBITUARI

A primers de mes morí a Madrid l'il·lustre mallorquí D. Alexandre Rosselló, després de curta malaltia.

El senyor Rosselló era a Mallorca la figura més prestigiosa del partit lliberal, a pesar de viure a Madrid, on la seva professió notarial el retenia. La seva vida política l'havia portat a ocupar alts càrrecs, entre els que podem citar per la seva encertada gestió el de President de la nostra Diputació, el de Governador civil de Madrid i el de Ministre de Gràcia i Justicia.

Enviam a la família de l'il·lustre polític el nostre condol.

Advertiment important

L'administració d'aquesta revista prega als subscriptors de fora de Palma (als que visquin en aquesta ciutat se'ls passarà el rebut a domicili) que ens enviïn l'import de la seva subscripció, trimestral o anual, en segells de correu o per gir postal, dirigint-lo al Sr. Administrador de LA NOSTRA TERRA, carrer de Jaume II, n.º 75, Palma de Mallorca.

Els qui efectuïn el pagament amb segells de correu, convé que tinguin especial esment d'indicar el seu nom.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:
FRANCESC VIDAL BURDILS

Redacció i Administració:
Angels, 23. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D' EN FRANCESC SOLER. — SANT FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA